

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

7 decembrie 2017*

„Trimitere preliminară – Statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung – Directiva 2003/109/CE – Articolul 12 – Adoptarea unei decizii de expulzare a unui rezident pe termen lung – Elemente care trebuie luate în considerare – Reglementare națională – Neluarea în considerare a acestor elemente – Compatibilitate”

În cauza C-636/16,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 1 de Pamplona (Tribunalul de Contencios Administrativ nr. 1 din Pamplona, Spania), prin decizia din 2 decembrie 2016, primită de Curte la 9 decembrie 2016, în procedura

Wilber López Pastuzano

împotriva

Delegación del Gobierno en Navarra,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul J. Malenovský, președinte de cameră, și domnii M. Safjan și M. Vilaras (raportor), judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Wilber López Pastuzano, de E. Santos Huamán și de J. L. Rodríguez Candela, abogados;
- pentru guvernul spaniol, de J. García-Valdecasas Dorrego, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de C. Cattabriga și de S. Pardo Quintillán, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

* Limba de procedură: spaniola.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 12 din Directiva 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung (JO 2004, L 16, p. 44, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 225).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Wilber López Pastuzano, pe de o parte, și Delegación del Gobierno en Navarra (Delegația Guvernului în Navarra, Spania), pe de altă parte, în legătură cu o decizie adoptată de aceasta la 29 iunie 2015, prin care se dispunea expulzarea domnului López Pastuzano de pe teritoriul spaniol (denumită în continuare „decizia din 29 iunie 2015”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Potrivit considerentului (16) al Directivei 2003/109:

„Rezidenții pe termen lung trebuie să beneficieze de o protecție consolidată împotriva expulzării. Protecția respectivă se inspiră din criteriile stabilite de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Pentru a asigura protecția împotriva expulzării, statele membre trebuie să prevadă dreptul la o cale de atac efectivă în fața instanțelor jurisdicționale.”

- 4 Articolul 12 alineatele (1)-(3) din Directiva 2003/109 are următorul cuprins:

„(1) Statele membre nu pot lua o decizie de expulzare a unui rezident pe termen lung decât dacă acesta reprezintă o amenințare reală și suficient de gravă pentru ordinea publică sau securitatea publică.

(2) Decizia prevăzută la alineatul (1) nu poate fi justificată de rațiuni economice.

(3) Înainte de a lua o decizie de expulzare a unui rezident pe termen lung, statele membre iau în considerare următoarele elemente:

(a) durata șederii pe teritoriul lor;

(b) vârsta persoanei în cauză;

(c) consecințele pentru persoana în cauză și pentru membrii familiei sale;

(d) legăturile cu țara de reședință sau absența legăturilor cu țara de origine.

[...]”

Dreptul spaniol

- 5 Ley Orgánica 4/2000 sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social (Legea organică 4/2000 cu privire la drepturile și libertățile străinilor în Spania și la integrarea lor socială) din 11 ianuarie 2000 (BOE nr. 10 din 12 ianuarie 2000), în versiunea aplicabilă în litigiul principal (denumită în continuare „Legea organică 4/2000”), reglementează, în cadrul titlului III, „încălcările în materia dreptului străinilor și regimul sancționator al acestora”.

6 Articolul 57, care figurează în acest titlu III, are următorul cuprins:

„1. În cazul în care autorii încălcării sunt străini, iar comportamentul în cauză poate fi calificat de lege drept «foarte grav» sau «grav», în sensul articolului 53 alineatul 1 literele a), b), c), d) și f) din prezenta lege organică, amenda poate fi înlocuită, ținându-se seama de principiul proporționalității, cu expulzarea de pe teritoriul spaniol, la finalul procedurii administrative corespunzătoare și prin intermediul unei decizii motivate care evaluează faptele constitutive ale încălcării.

2. Constituie de asemenea motiv de expulzare, la finalul procedurii administrative corespunzătoare, faptul că străinul a fost condamnat, în Spania sau într-un alt stat, pentru o faptă săvârșită cu intenție care constituie în țara noastră o infracțiune sancționată cu o pedeapsă privativă de libertate mai mare de un an, cu excepția cazului în care a intervenit reabilitarea.

3. Sancțiunea expulzării și cea a amenzii nu pot în niciun caz să fie aplicate cumulativ.

4. Expulzarea implică, în orice caz, retragerea oricărei autorizații de ședere legală în Spania, precum și clasarea oricărei proceduri care are ca obiect eliberarea unui permis de ședere sau de muncă în Spania a străinului expulzat. Cu toate acestea, decizia de expulzare poate fi revocată în cazurile prevăzute de lege.

[...]

5. Cu excepția cazului în care infracțiunea săvârșită este cea prevăzută la articolul 54 alineatul 1 litera a) sau implică o recidivă care constă în comiterea, în termen de un an, a unei infracțiuni de aceeași natură, sancționabilă cu expulzarea, sancțiunea expulzării nu poate fi impusă străinilor care se află în situațiile următoare:

[...]

b) Rezidenții pe termen lung. Înainte de a adopta o decizie de expulzare a unui rezident pe termen lung, trebuie să se ia în considerare durata șederii sale în Spania și legăturile create [cu Spania], vârsta sa, consecințele pentru persoana în cauză și pentru membrii familiei sale și legăturile cu țara în care va fi expulzat.

[...]”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

7 Potrivit indicațiilor instanței de trimitere, domnul López Pastuzano, cetățean columbian, a obținut, la 13 octombrie 2013, un permis de ședere pe termen lung în Spania. La 29 aprilie 2014, acesta a fost condamnat la două pedepse cu închisoarea de 12 luni, respectiv de 3 luni. La 27 ianuarie 2015, el a fost încarcerat la Centro Penitenciario Pamplona I (Penitenciarul Pamplona I, Spania). Ulterior, un dosar administrativ de expulzare a fost deschis în privința sa.

8 După cercetarea realizată în acest dosar, Delegația Guvernului în Navarra a adoptat decizia sa din 29 iunie 2015, care este însoțită de o interdicție de intrare în Spania pentru o perioadă de cinci ani și de retragerea permisului de ședere pe termen lung. Aceasta se întemeiază pe condițiile de aplicare ale motivului de expulzare prevăzut la articolul 57 alineatul 2 din Legea organică 4/2000.

9 La 28 septembrie 2015, domnul López Pastuzano a introdus o acțiune în contencios împotriva acestei decizii la Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 1 de Pamplona (Tribunalul de Contencios Administrativ nr. 1 din Pamplona, Spania).

- 10 Instanța de trimitere arată că, în ordinea juridică spaniolă, există două modalități diferite de expulzare administrativă a unui cetățean străin, anume, pe de o parte, expulzarea cu titlu de sancțiune aplicată autorului anumitor încălcări administrative, vizată la articolul 57 alineatul 1 din Legea organică 4/2000, și, pe de altă parte, expulzarea drept consecință legală a condamnării la o pedeapsă privativă de libertate mai mare de un an pentru o infracțiune săvârșită cu intenție, în temeiul articolului 57 alineatul 2 din această lege organică.
- 11 Potrivit instanței de trimitere, articolul 57 alineatul 5 din Legea organică 4/2000 transpune în dreptul spaniol articolul 12 din Directiva 2003/109 și stabilește obligația de a lua în considerare, înainte de adoptarea unei decizii de expulzare a unui rezident pe termen lung, circumstanțele personale ale acestui rezident, și anume durata șederii în Spania și legăturile pe care le-a creat cu acest stat membru, vârsta sa, consecințele pentru persoana în cauză și pentru membrii familiei sale, precum și legăturile cu țara în care va fi expulzat.
- 12 Instanța de trimitere arată că noțiunea „sancțiunea expulzării”, utilizată la articolul 57 alineatul 5 din Legea organică 4/2000, a fost interpretată de jurisprudența majoritară a Tribunalles Superiores de Justicia (Curțile Superioare de Justiție, Spania) în sensul că privește numai deciziile de expulzare adoptate pentru sancționarea anumitor încălcări administrative, iar nu deciziile adoptate împotriva unui rezident pe termen lung condamnat la o pedeapsă privativă de libertate mai mare de un an.
- 13 În cazul de față, întrucât domnul López Pastuzano a fost condamnat la o pedeapsă privativă de libertate mai mare de un an, în decizia din 29 iunie 2015 se subliniază că, într-un astfel de caz, expulzarea nu constituie o sancțiune pentru săvârșirea unei încălcări administrative, astfel încât articolul 57 alineatul 5 din Legea organică 4/2000 nu este aplicabil.
- 14 Prin urmare, instanța de trimitere consideră că, pentru a soluționa cauza cu care este sesizată, trebuie să cunoască întinderea protecției împotriva expulzării rezidenților pe termen lung, prevăzută la articolul 12 din Directiva 2003/109. Mai exact, aceasta trebuie să știe dacă noțiunea „decizie de expulzare”, în sensul acestui articol, trebuie să fie înțeleasă ca referindu-se la orice decizie administrativă de expulzare, indiferent de natura sa și de modalitățile juridice de adoptare a acesteia și dacă articolul respectiv este compatibil cu o dispoziție precum cea prevăzută la articolul 57 alineatul 5 din Legea organică 4/2000, care limitează protecția împotriva expulzării rezidenților pe termen lung la un anumit tip de decizie administrativă de expulzare, cu excluderea celorlalte.
- 15 Acesta este contextul în care Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 1 de Pamplona (Tribunalul de Contencios Administrativ nr. 1 din Pamplona) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 12 din Directiva 2003/109 trebuie să fie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale, precum cea examinată în litigiul principal, și jurisprudenței care o interpretează, care nu prevăd aplicarea cerințelor de protecție împotriva expulzării unui resortisant [al unui stat] terț rezident pe termen lung la ansamblul deciziilor administrative de expulzare indiferent de natura sau de modalitățile juridice ale acestei măsuri, ci limitează domeniul de aplicare al acestor cerințe numai la o anumită modalitate de expulzare?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Cu privire la admisibilitate

- 16 În observațiile sale scrise prezentate Curții, guvernul spaniol susține că jurisprudența națională menționată de instanța de trimitere este minoritară și că majoritatea Tribunalles Superiores de Justicia (Curți Superioare de Justiție) consideră că măsura de expulzare prevăzută la articolul 57 alineatul 2 din

Legea organică 4/2000 nu poate fi impusă, în niciun caz, în mod automat resortisanților străini aflați în posesia unui permis de ședere pe termen lung, ci este necesar ca, înainte de adoptarea sa, să fie evaluate criteriile prevăzute în cuprinsul articolului respectiv la alineatul 5 litera b). Acest guvern a adăugat că din două hotărâri recente ale Tribunal Constitucional (Curtea Constituțională, Spania) reiese că cerința protecției drepturilor fundamentale ale persoanei în cauză prevăzută de Constituția spaniolă impune luarea în considerare, înainte de adoptarea unei măsuri de expulzare cu privire la un resortisant străin rezident pe termen lung, a situației sale personale și familiale.

- 17 În aceste condiții, guvernul spaniol consideră că, în realitate, întrebarea adresată de instanța de trimitere privește interpretarea nu a dreptului Uniunii, ci a dreptului național.
- 18 În această privință, trebuie să se constate însă că întrebarea preliminară, astfel cum a fost formulată de instanța de trimitere, nu privește interpretarea dreptului spaniol, pentru care Curtea nu este competentă, ci interpretarea dreptului Uniunii, care este de competența Curții.
- 19 Or, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertință. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei cereri formulate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (a se vedea în special Hotărârea din 24 iunie 2008, *Commune de Mesquer*, C-188/07, EU:C:2008:359, punctul 30 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 21 mai 2015, *Verder LabTec*, C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 29).
- 20 În cazul de față, din explicațiile instanței de trimitere reiese, pe de o parte, că, pentru a adopta Decizia din 29 iunie 2015, autoritatea națională competentă s-a întemeiat pe o interpretare a articolului 57 alineatul 5 din Legea organică 4/2000, potrivit căreia această dispoziție nu este aplicabilă într-un caz ca cel al domnului López Pastuzano, și, pe de altă parte, că această interpretare este cea reținută de cel puțin o parte din instanțele naționale competente.
- 21 În aceste condiții, nu reiese în mod evident că interpretarea dreptului Uniunii solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal ori că problema este de natură ipotetică. În consecință, prima întrebare preliminară este admisibilă.

Cu privire la fond

- 22 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 12 alineatul (3) din Directiva 2003/109 trebuie să fie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care, astfel cum este interpretată de o parte din instanțele acestuia, nu prevede aplicarea cerințelor de protecție împotriva expulzării unui resortisant al unui stat terț rezident pe termen lung la ansamblul deciziilor administrative de expulzare, indiferent de natura sau de modalitățile juridice ale acestei măsuri.
- 23 Trebuie să se arate că, potrivit jurisprudenței Curții, obiectivul principal al Directivei 2003/109 este integrarea resortisanților țărilor terțe care s-au instalat în mod durabil în statele membre (Hotărârea din 26 aprilie 2012, *Comisia/Țările de Jos*, C-508/10, EU:C:2012:243, punctul 66, precum și Hotărârea din 2 septembrie 2015, *CGIL și INCA*, C-309/14, EU:C:2015:523, punctul 21).
- 24 În acest scop, astfel cum se arată în considerentul (16) al directivei menționate, legiuitorul Uniunii a apreciat că rezidenții pe termen lung trebuie să beneficieze de o protecție consolidată împotriva expulzării.

- 25 Astfel, potrivit articolului 12 alineatul (1) din Directiva 2003/109, statele membre nu pot lua o decizie de expulzare a unui rezident pe termen lung decât dacă acesta reprezintă o amenințare reală și suficient de gravă pentru ordinea publică sau pentru securitatea publică.
- 26 În plus, articolul 12 alineatul (3) din această directivă enunță că, înainte de a lua o decizie de expulzare a unui rezident pe termen lung, statele membre iau în considerare durata șederii pe teritoriul lor, vârsta persoanei în cauză, consecințele pentru persoana în cauză și pentru membrii familiei sale, precum și legăturile cu țara de reședință sau absența legăturilor cu țara de origine. Este, prin urmare, irelevant faptul că o astfel de măsură a fost pronunțată ca sancțiune administrativă sau că este consecința unei condamnări penale.
- 27 De altfel, Curtea a subliniat deja în Hotărârea din 8 decembrie 2011, Ziebell (C-371/08, EU:C:2011:809, punctele 82 și 83) că adoptarea unei astfel de măsuri nu poate fi dispusă în mod automat în urma unei condamnări penale, ci necesită o apreciere de la caz la caz care trebuie să privească, în special, elementele menționate la alineatul (3) al acestui articol.
- 28 În consecință, o decizie de expulzare nu poate fi adoptată împotriva unui resortisant al unui stat terț, rezident pe termen lung, pentru simplul motiv că a fost condamnat la o pedeapsă privativă de libertate mai mare de un an.
- 29 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 12 din Directiva 2003/109 trebuie să fie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care, astfel cum este interpretată de o parte din instanțele acestuia, nu prevede aplicarea cerințelor de protecție împotriva expulzării unui resortisant al unui stat terț rezident pe termen lung la ansamblul deciziilor administrative de expulzare, indiferent de natura sau de modalitățile juridice ale acestei măsuri.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 30 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Articolul 12 din Directiva 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung trebuie să fie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care, astfel cum este interpretată de o parte din instanțele acestuia, nu prevede aplicarea cerințelor de protecție împotriva expulzării unui resortisant al unui stat terț rezident pe termen lung la ansamblul deciziilor administrative de expulzare, indiferent de natura sau de modalitățile juridice ale acestei măsuri.

Semnături